

Teaching Guide

Teaching Guide				
Identifying Data				2018/19
Subject (*)	Attention to Diversity: Pedagogic and Management Aspects		Code	652G02038
Study programme	Grao en Educación Primaria			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Graduate	2nd four-month period	Fourth	Optional	4.5
Language	Galician			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Pedagogía e Didáctica			
Coordinador	Castro Rodríguez, Mª Montserrat	E-mail	maria.castror@udc.es	
Lecturers	Castro Rodríguez, Mª Montserrat	E-mail	maria.castror@udc.es	
Web	Www.udc.gal			
General description	Esta materia ten como obxectivo que o futuro profesorado adquira competencias que lle permitan identificar e planificar a súa práctica educativa dende a perspectiva de atención á diversidade de necesidades, potencialidades, intereses individuais e colectivos de TODO O ALUMNADO, dende unha perspectiva inclusiva. Enténdese a diversidade como unha oportunidade de aprendizaxe. Por este motivo, é necesario identificar os elementos didácticos e organizativos que poden confluír no desenvolvemento de unha proposta pedagóxica. A partir de aí, trátase de buscar, analizar, utilizar metodoloxías, estratexias didácticas máis axeitadas a cada persoa, colectivo e contexto educativo, así como organizar ditos elementos didácticos para que todo o alumnado poida aprender conxuntamente de acordo coas súas características e condicións.			

Study programme competences / results

Code	Study programme competences / results
A3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións.
A4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento.
A6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.
A11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula.
A20	Mostrar habilidades sociais para entender ás familias e facerse entender por elas.
B16	Capacidade crítica e creativa na análise, planificación e realización de tarefas, como froito dun pensamento flexible e diverxente.
B17	Capacidade de análise e de autoavaliación tanto do propio traballo como do traballo en grupo.
B21	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeneral, e se adoita encontrar a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B22	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B23	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B24	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B25	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.

Learning outcomes

Learning outcomes	Study programme competences / results		
A3 Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións.	A3 A4 A6 A11 A20	B16 B17 B21 B22 B23 B24 B25	C4
A4 Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento.	A4		
A6 Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	A6		
A11 Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula.	A11		
A20 Mostrar habilidades sociais para entender ás familias e facerse entender por elas.	A20		
B16 Capacidade crítica e creativa na análise, planificación e realización de tarefas, como froito dun pensamento flexible e diverxente.		B16	
B17 Capacidade de análise e de autoavaliación tanto do propio traballo como do traballo en grupo.		B17	
B21. Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeneral, e se adoita encontrar a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo		B21	
B22. Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo		B22	
B23 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética		B23	
B24 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado		B24	
b 25 Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía		B25	
C4 Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.		B24	C4

Contents	
Topic	Sub-topic
1A atención á diversidade na educación Primaria	Concepto Modelos Evolución Principios
2.Necesidades de apoio educativo asociadas a discapacidade.	Necesidades de apoio educativo asociadas á diversidade intelectual, motórica, TEA e á diversidade sensorial.
3.Medidas curriculares de resposta á diversidade	Organización dunha práctica educativa na vida e para a vida, usando os recursos e materiais do entorno. As adaptacións curriculares desde O Proxecto educativo e Curricular do Centro Reforzos educativos. Adaptacións curriculares

4. Medidas organizativas de resposta á diversidade	Modelos de apoio educativo Organización dos apoios: Toma de decisións Recursos e normativa reguladora do apoio educativo Departamento de Orientación e apoio
--	---

Planning				
Methodologies / tests	Competencies / Results	Teaching hours (in-person & virtual)	Student?s personal work hours	Total hours
Introductory activities	B21	1	1	2
Directed discussion	A3 A6 B16 B17 B23 C4	6	6	12
Case study	A3 A4 A20 B16 B17 B22	5	10	15
Workbook	A3 B23 C4	2	15	17
Events academic / information	B16 B22 B24 B25	3	6	9
Guest lecture / keynote speech	B16 B17 B21	4	5	9
Student portfolio	A3 A4 A6 A20 B16 B17 B21 B22 B23 B24 B25 C4	3	15	18
Collaborative learning	A4 A11 B16 B17 B23 C4	4	15	19
Mixed objective/subjective test	A3 A4 A6 A11 A20 B16 B17 B21 B23 B24 B25 C4	3	7.5	10.5
Personalized attention		1	0	1
(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.				

Methodologies	
Methodologies	Description
Introductory activities	Inicialmente, entre todo o alumnado, recolleranse experiencias vividas nas aulas de primaria que se agruparán nun documento compartido por toda á clase. Estas experiencias que estarán relacionados cos temas da materia servirán para traballar con elas nas clases é para a elaboración do portafolios.
Directed discussion	Trátase de intercambiar razoamentos e elaborar un pensamento propio sobre os temas traballados
Case study	A través das experiencias e situacións vividas polo alumnado recollidas inicialmente, estudaranse os temas relacionados coas distintas diversidades que caracterizan ao ser humano. O propio alumnado participará no proceso de planificación e acordo cos seus intereses.
Workbook	Indicarase na aula as que teñen carácter obrigatorio e as que teñen un carácter opcional
Events academic / information	Trátase de aproveitar os distintos recursos da universidade e doutras institucións ou agrupacións de carácter cultural, educativo, en relación cos contidos e competencias da materia.
Guest lecture / keynote speech	Realizarase ao inicio de cada unidade temática, ou cando através do seguimento do traballo de aula e individual, se perciba a necesidade de aclarar ou introducir conceptos esenciais ou novidosos
Student portfolio	O alumnado terá que realizar un proceso de análise, interpretación e intervención de 5 experiencias recollidas nas actividades iniciais. O traballo tamén terá unhas conclusións xerais. Finalizado o traballo subirase á plataforma moodle e exporase publicamente na aula durante 15 minutos como máximo. O alumnado non asistente terá que poñerse en contacto coa docente.
Collaborative learning	Durante o desenvolvemento da materia o alumnado terá que realizar actividades en pequeno grupo
Mixed objective/subjective test	Explorará o dominio dos contidos traballados na materia

Personalized attention

Methodologies	Description
Directed discussion Case study Student portfolio	Estas actividades desenvolveranse coa supervisión periódica do profesor ou profesora da materia. Nesta supervisión solventaranse as dudas que poidan presentarse e daranse indicacións sobre as diversas fases de elaboración.

Assessment

Methodologies	Competencies / Results	Description	Qualification
Student portfolio	A3 A4 A6 A20 B16 B17 B21 B22 B23 B24 B25 C4	Terase en conta para a súa valoración : Estructura e corrección formal Fundamentación e dominio conceptual. Aportacións derivadas da bibliografía utilizada na aula. Utilización de bibliografía complementaria aportada polo alumno/a. Capacidade de análise, síntese e relación entre conceptos. Capacidade de interpretación e valoración de experiencias e casos prácticos á luz dos conceptos teóricos implícitos na asignatura. Indagación e búsqueda. Innovación e creatividade	50
Mixed objective/subjective test	A3 A4 A6 A11 A20 B16 B17 B21 B23 B24 B25 C4	Especificarase na aula o tipo de preguntas e o peso de cada pregunta na avaliación. O exame constará de dúas preguntas interrelacionadas entre si. Partirase de un contexto de aula que ten unhas determinadas características. O alumnado analizará, interpretará e fará unha proposta de intervención. Toda explicación e proposta de intervención terá que estar fundamentada teoricamente. Nas preguntas de desenvolvemento teranse en conta a pertinencia e organización do contido, o dominio conceptual, a conexión entre ideas, a claridade expositiva, e a corrección gramatical.	50

Assessment comments

Os traballos tutelados realízanse nas sesións interactivas e tamén ocupan gran parte do traballo autónomo do alumnado que se organizará en pequenos grupos para a súa realización.

Considerarase alumnado asistente aquel que asiste a clase nun 80% do horario establecido

O exame terá unha puntuación máxima de 5 puntos e outros 5 o portafolios. Para superar a materia haberá que ter como mínimo un 2 en cada unha das probas. O sumatorio das dúas partes ten que ser como mínimo un 5.

O alumnado con recoñecemento oficial de adicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, deberá acudir ás titorías para programar as sesións interactivas e expositivas, nas que non poderá estar, co fin de planificar os traballos substitutorios, se fose o caso. Estas especificidades so serán necesarias para o portafolios, para a proba mixta concorrerá nas mesmas condicións que o resto do alumnado.

Os traballos presentaranse en formato dixital.

Sources of information

Basic	- AA.VV. (2007). Aprender en situaciones de dificultade. Revista Galega de Educación - AA.VV (2007). La escuela en la comunidad. La comunidad en la escuela. Barcelona: Graó - Ainscow (2011). Respondiendo al desafío de la equidad en los sistemas educativos. Revista de Pedagogía de la Universidad de Salamanca - Almazán, L.; Colmenero, M.J.; Ortíz, A (2002). Organización y atención a la diversidad en los centros educativos. Aula de Encuentro - Arnaiz, P.; Lozano, J. e Herrero Jover, A. J. (2000). Adaptaciones curriculares de centro: una respuesta educativa a la diversidad en una escuela ordinaria. Revista de la Facultad de Filosofía y Ciencias de la Educación - Barreiro González, M.P. (2009). Resposta dos centros educativos á diversidade. Revista Galega de Educación - Bravo, J.R. e Cózar, R. (2009). Un estilo de aprendizaje, una actividad: diseño de un plan de trabajo para cada estilo. Revista de Estilos de Aprendizaje - Cidoncha, V. (2008). Materiales generales y específicos para los alumnos con necesidades educativas especiales. Educación y Futuro digital - CRTODI TOMELLOSO (2009). Medidas organizativas y curriculares de atención a la diversidad desde una perspectiva inclusiva. CRTODI TOMELLOSO - Darretxe Urtuxi, L. e Sepúlveda Velásquez, L. (2011). Estrategias educativas para orientar las necesidades educativas de los estudiantes con Síndrome de Ásperger. Electronic Journal of Research in Educational Psychology - Fernández Ranea, M. M. (2009). La acción tutorial y la atención a la diversidad: concepto y puesta en práctica. Gibralfaro. Estudios Pedagógicos - Gallego Vega, M. C. (2011). El apoyo inclusivo desde la perspectiva comunitaria. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado - González Fontao, M.P. e Martínez Suárez, E.M. (2010). Una medida innovadora para la atención a la diversidad. La adaptación curricular por competencias. Innovación Educativa - González Sánchez, M. e Muñoz Rodríguez, J. M. (2006). La diversidad en la familia como valor educativo. Revista de Ciencias de la Educación - González, M. T, Méndez, R e. Rodríguez Entrena, M.J. (2009). Programas de atención a la diversidad: legislación, características, análisis y valoración. Profesorado. Revista de Currículum y Formación del Profesorado - Grau Rubio, C. e Fernández Hawrylak, M. (2008). La atención a la diversidad y las adaptaciones curriculares en la normativa española. Revista Iberoamericana de Educación, Revista Iberoamericana de Educación Boletín RIE digit@l 46/3 - Leiva Olivencia, J.J. (2010). Práctica de la interculturalidad desde la perspectiva docente: análisis y propuestas pedagógicas. C&E. Cultura y Educación - Martín Bris, M. e Muñoz Martínez, Y. (2009). La participación de los profesores y las familias en el proceso de cambio educativo: una experiencia en educación primaria. Participación Educativa - Martínez Geijo, P. (2008). Estilos de aprendizaje: pautas metodológicas para trabajar en el aula. Revista Complutense de Educación - Molina García, S. e Ríos, O. (2010). La inclusión de alumnado con discapacidad en las Comunidades de Aprendizaje. Psychology, Society & Education - Morín Ramos, A.M. (2006). La acción tutorial y las necesidades educativas. Educación y Futuro. Revista de Investigación Aplicada y Experiencias Educativa - Pérez Galán, R. (2009). Los nuevos retos del aprendizaje social en niños con necesidades educativas especiales. El aprendizaje en comunidad o la comunidad de aprendizaje en el aula. Revista de Educación - Parrilla Latas, A. (2009). Grupos de apoyo entre profesores: un modelo de apoyo colaborativo y participativo. Llorent García, J. V. La discapacidad: aspectos educativos y sociales, 103-112. - Arnaiz Sánchez, P e outros (2007).). La Atención a la Diversidad: del Modelo del Déficit al Modelo Curricular. . Education Policy Analysis Archives/Archivos Analíticos de Políticas Educativas - González García, J. (2011). El maestro que aprende más allá de teorías implícitas. La coherencia entre objetivos y estilos educativos. Apuntes de psicología - González-Peiteado, M. e Martínez Geijo, P. (2016). (2016). Los estilos de enseñanza: construyendo puentes para transitar las diferencias individuales del alumnado. Revista Complutense de Educación
-------	---

- Martínez Figueira, Mª E., Raposo, M e Añe, M^a E (2012). Acciones para la inclusión del alumnado derivadas de a normativa en a comunidade autónoma gallega (España. REICE: Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educació
- Muntaner Guasp, J.J. (s/d). De la integración a la inclusión: un nuevo modelo. 25 años de Integración Escolar en España. 25 años de Integración Escolar en España
- Torres, J.A. e Fernández Batanero, J.M^a (2015). Promoviendo escuelas inclusivas: análisis de las percepciones del profesorado desde unha perspectiva organizativa, curricular y de desarrollo profesional.. Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado,
- Ruiz Rodríguez, E. (2007). Integración en el aula ordinaria con apoyos de alumnos con síndrome de down: sugerencias prácticas. Revista Síndrome de Down
- Gobierno Vasco (2015). Guía de atención integral a las personas en situacións de transexualidad. <http://www.siiis.net/documentos/ficha/514165.pdf>
- Gallego, M^a del Mar (2012). Guía para la integración del alumnado con TEA en Educación Primaria. Salamanca: INICO
- Torres González, J. A (2012). Estructuras organizativas para una escuela inclusiva: promoviendo comunidades de aprendizaje.. Educatio Siglo XXI
- Moya Maya, A (2012). El profesorado de apoyo en los centros ordinarios. Nuevas funciones, nuevas contradicciones. Educatio siglo XXI: Revista de a Facultad de Educación
- Sandoval Mena, M., Simón Rueda, C. e Echeita Sarrionandia, G (2012). Análisis y valoración crítica de las funciones del profesorado de apoyo desde la educación inclusiva. . Revista de Educación
- Gobierno Vasco (d/d). ORIENTACIONES PARA EL TRATAMIENTO DE LA DIVERSIDAD EN EDUCACIÓN PRIMARIA . http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.eus/contenidos/informacion/dig_publicaciones_innovacion/es_diversi

Complementary	- AA.VV. (2010). La respuesta educativa a la diversidad, aquí y ahora. Ediciones da Universidad de Castilla-La Mancha - Araque, N. e Barrio de la Puente, J.L. (2010). Atención a la diversidad y desarrollo de procesos educativos inclusivos. Revista de Ciencias Sociales
----------------------	--

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.